

Ympäristöyritysten liiton vuosikokous

8.4.2011 Forssa

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Hyvät yrittäjät,

suuret kiitokset kutsusta tulla esittämään valtioneuvoston lämmin tervehdys tänne Ympäristöyritysten liiton vuosikokoukseen. Toivottavasti päivänne on ollut antoisa täällä Lounais-Hämeessä.

Maapallon luonnonvaroista tulee lähivuosikymmeninä ankara pula. Siksi niiden kestävään hyödyntämiseen tarvitaan yhä enemmän kehittyneempää teknologiaa ja uusia toimintamalleja. Siinä, te ympäristöalan yrittäjät, olette avainasemassa. Ympäristöalasta on mahdollisuus tehdä yksi Suomen tulevaisuuden suurista mahdollisuuksista ihan globaalistikin.

Suomenkin etu on panostaa biotalouden ja ekoteollisuuden innovaatioihin ja yritystoimintaan. Meillä on mahdollisuuksia kasvaa vielä kansainvälisesti merkittäväksi biotalouden osaajaksi. Biotalouden osaaminen voisi olla Suomen uusi "Nokia". Tällaista mahdollisuutta ei pidä jättää tutkimatta ja hyödyntämättä.

Hyvät kuulijat,

Hallitus ja eduskunta tekivät viime kesänä erittäin suuren energiapoliittisen ratkaisun. Tämä ratkaisu on merkittävimpiä päätöksiä koko itsenäisen historiamme aikana. Ratkaisussa on kyse kokonaisuudesta, johon kuuluu vähäpäästöistä energiaa: uusiutuvan energian velvoitepaketti ja ydinvoimaratkaisu. Tämän kokonaisuuden arvioidaan tulevaisuudessa leikkaavan fossiilisten polttoaineiden, kuten kivihillen, käyttöä minimiin.

Suomi on sitoutunut muiden Euroopan unionin maiden tavoin ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Nämä tavoitteet velvoittavat, että uusiutuvan energian käyttöä lisätään 20 %:lla ja kasvihuonepäästöjä vähennetään 20 %:lla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020

mennessä. On siis todellinen haaste, miten järjestämme energiantuotantomme tulevaisuudessa mahdollisimman vähäpäästöisellä tavalla ja samalla koko yhteiskunnan hyvinvointia lisäten?

Suomi on esimerkillinen uusiutuvien energianlähteiden ja erityisesti bioenergian hyödyntämisessä. Suomen energiankulutuksesta lähes neljännes on uusiutuvaa energiaa ja sähköntuotannosta uusiutuvien osuus on yli neljännes. Tärkeimpiä uusiutuvan energian muotoja ovat bioenergia, kuten puu ja puupohjaiset polttoaineet, vesivoima, tuulivoima, maalämpö ja aurinkoenergia.

Uusiutuvalla energialla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen torjumisessa ja myös sen työllistävä vaikutus on tärkeä. Uusiutuvan energian käyttö edistää myös aluepoliittisia tavoitteita, antaa työtä ja toimeentuloa kokoa Suomeen sekä lisää huoltovarmuutta. Voidaankin sanoa, että koko uusiutuvan energian kokonaispaketti turvaa elinvoimaa suomalaiselle maaseudulle ja metsiin. Se luo työpaikkoja joidenkin arvioiden mukaan jopa 20 000. Omassa maakunnassamme on Hämeen liiton toimesta kartoitettu metsissämme olevat energiapuuvarat, joita löytyy 700 000 kiintoa joka vuosi otettavaksi ja hyödynnettäväksi. Tarvitaan yrittäjiä, verkottumista ja markkinointitaitoja hakkeen hyödyntämiseksi esim. puupelleteiksi ja edelleen myymiseksi Energialaitoksille.

Suomessa on vielä paljon hyödynnettävää bioenergiaa. Näistä hyvä esimerkki on biokaasu. Esimerkiksi kotieläintiloilla olisi paljon potentiaalia. Samoin esimerkiksi jätevedenpuhdistamoiden yhteyteen voisi rakentaa biokaasulaitoksia.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee uusiutuvan energian käytön lisääntymistä myöntämällä tukea biokaasulaitoshankkeille. Ministeriömme kautta tuetaan pienempiä biokaasulaitoksia, kun taas työ- ja elinkeinoministeriö tukee suuren kokoluokan laitoksia. MMM:n vuosina 2008 ja 2010 järjestämällä hakukierroksilla tukea on myönnetty 23 kohteeseen, joista on kuuden rakentaminen käynnissä tai laitos on jo valmis. Valitettavasti kuusi hanketta on rauennut. Alkuun lähtö on ollut odotettua hitaampaa, koska yritykset ovat jääneet odottamaan päätöstä syöttötariffin suuruudesta.

Maatalouden investointituista ja maaseudun kehittämisohjelmasta on myönnetty rahoitusta 2-3 maatilakokoluokan biokaasulaitokselle. Kuten jo sanoin, maatalouden biokaasussa on paljon potentiaalia ja siksi on tärkeää, että jatkossakin rahoitetaan investointituella myös

pienemmän kokoluokan ja hajautetun energiantuotannon laitoksia ja muita, jotka jäävät syöttötariffin ulkopuolelle.

Hyvät kuulijat,

Jätelaki on puhuttanut paljon ja uudistunut jätelaki hyväksyttiin eduskunnassa maaliskuun alussa. Toimitusjohtajanne Katri Penttinen kertoikin asiasta teille tänään. Jätelainsäädännön uudistuksen keskeisenä tavoitteena on ajantasaistaa lainsäädäntö vastaamaan jättepolitiikan nykyisiä painotuksia ja jätehuollon muuttunutta toimintaympäristöä. Nykyinen jätelaki on ollut voimassa yli 16 vuotta ja yhteiskuntamme on muuttunut siinä ajassa paljon.

Uudistuksen tavoitteena on myös ohjata jätettä tuottavaa toimintaa ja jätehuoltoa EU:ssa hyväksytyyn jätehuollon ensisijaisuusjärjestyksen eli jätehierarkian mukaisiin toimintatapoihin. Tärkeää koko lakiuudistuksessa on myös selkiyttää vastuunjako, täsmentää eri toimijoiden velvollisuuksia ja oikeuksia sekä tehostaa jätehuollon valvontaa. Kaikkien näiden avulla pyritään varmistamaan toimiva jätehuolto sekä asianmukaisten jätehuoltopalveluiden saatavuus kaikissa olosuhteissa ja koko maassa.

Mikä sitten muuttuu uuden jätelainsäädännön myötä? Uudistus ei tuo mukanaan perustavanlaatuisia muutoksia jätteiden ja jätehuollon säätelyyn, mutta uudistus tuo mukanaan uusia säännöksiä jätehuollon ensisijaisuusjärjestyksen toteuttamiseksi ja uusia säännöksiä valvonnan tehostamiseksi. Niin sanotusta pakkausten osittaisesta tuottajavastuusta luovutaan, tuottajien vastuuta pakkausjätteiden jätehuollosta laajennetaan kattamaan käytännössä myös kuluttajien pakkausjätteet.

Hyvät yrittäjät,

Hankalampia kysymyksiä koko jätelainsäädännön uudistuksessa on ollut kunnan vastuun laajuus yhdyskuntajätehuollon järjestämisessä. Uuden lain valmistelun kuluessa esitettiin vaatimuksia, niin kunnan vastuun olennaisesta kaventamisesta kuin sen merkittävästä laajentamisesta. Vastuunjakoa pyrittiin selventämään jo vuonna 2007 jätelakiin tehdyllä

osittaisuudistuksella, mutta asia otettiin uudelleen tarkasteltavaksi tämän kokonaisuudistuksen yhteydessä..

Yhdyskuntajätehuollossa oleellista on, että palvelut ovat saatavilla kaikkialla ja niiden jatkuvuus on turvattu kaikille. Hyväksytyssä laissa kunnan järjestämisvastuu on yhdyskuntajätehuollon peruspilari. Lain tavoitteena on taata pysyvät ja tasapuoliset palvelut kuluttajille. Miten ne palvelut sitten järjestetään, onkin erittäin iso kysymys. Tasapuoliset ja pysyvät palvelut esim. kilpailuttamalla johtaa helposti joko kunnan omien liikelaitosten tai suuren keskittyneiden yritysten järjestämiin palveluihin.

Vääristäkö kunnan järjestämä jätehuolto sitten kilpailua ja vaarantaako se kilpailuneutraliteettia? Lakiin sisältyy useita ehdotuksia, joilla kilpailuneutraliteettia pyritään varmistamaan. Näitä ovat esimerkiksi kuljetusten kilpailutusta koskevat vaatimukset, täsmällisemmät säännökset kunnan jätehuollon palvelutehtävien järjestämisessä ja vaatimus lakisääteisen ja markkinaehtoisen toiminnan kirjanpidon eriytymisestä.

EU:n säännökset tunnustavat jätehuollon yleishyödylliseksi taloudelliseksi palveluksi, jossa kilpailurajoitukset ovat sallittuja terveyden- ja ympäristönsuojelun turvaamiseksi, sillä se on EU:n jätedirektiivin ensisijainen tavoite. Direktiivissä tunnustetaan myös jäsenmaiden erilaiset keräysjärjestelmät ja se, että jätehuollon järjestämisvastuu voidaan kansallisessa lainsäädännössä kohdentaa joko julkiseen tai yksityiseen tahoon.

Itse näen silti erittäin tärkeänä, että annetaan tilaa myös alan yrittäjille, terveelle kilpailulle ja yritystoiminnan kehittämiselle jätealalla. Miksi Suomessa ei luoteta yrittäjyyteen ja osaamiseen enemmän esim. jätehuollon järjestämisessä? On osittain vanhakantaista ajattelua ja ennen muuta asennetta se, että järjestämisvastuu annetaan yksinomaan kunnille. Ympäristöhallinto on koko historiansa ajan lähtenyt siitä, että Suomea ja suomalaisia holhotaan kielloin. Kun emme luota ihmisten vastuullisuuteen ja yrittäjyyteen, on lopputuloksena julkisen vallan kaikkivoipaisuus. Se ei ole enää 2010-luvulla oikea asenne ja lähtökohta.

Jätehuoltolaissa olemassa ollut vastuunjako säilyy kuitenkin pääpiirteissään. Kunnan vastuulla ovat edelleen kotitalousjätteet ja julkisen toiminnan jätteet. Uudistuksen myötä kunnan vastuulle lisätään yksityisen sosiaali- ja terveyspalvelun ja koulutuksen yhdyskuntajätteet, joka on noin 1-2 % yhdyskuntajätteestä. Tämän lisäyksen tavoitteena

on vastuurajojen selkiyttäminen. Muut elinkeinotoiminnan yhdyskuntajätteet säilyvät jätteen haltijan vastuulla. Kunnalla on kuitenkin velvollisuus tarjota pyynnöstä ja kapasiteettinsa puitteissa jätehuoltopalveluja elinkeinonharjoittajalle muun palvelutarjonnan puuttuessa. Miten se varmistetaan ja miten se toimii hyvin erilaisissa poliittisissa ilmastoissa?

Kunta voi huolehtia vastuulleen kuuluvien jätteiden kuljetuksesta joko kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena tai kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena (=sopimusperusteinen). Kunnan järjestämää tai sopimusperusteista jätteenkuljetusta ei laissa aseteta toista paremmaksi ja samat velvoitteet koskevat molempia. Yhdyskuntajäte on aina kuljetettava kunnan osoittamaan paikkaan.

Sopimusperusteisessa jätteenkuljetuksessa jätteen haltija sopii jätteen kuljetuksesta suoraan kuljetuksensuorittajan kanssa. Näen sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen asiakasystävällisempänä, sillä kotitaloudet voivat itse päättää haluamastaan hinta-laatusuhteesta ja kuljetusyrietykset kilpailevat koko ajan markkinoilla asiakkaistaan. Tosin huonoa tässä on ollut se, että pienet toimijat ovat usein hävinneet suurille.

Hyvät yrittäjät,

EU:n sivutuoteasetus on kuulemani mukaan puhuttanut paljon myös teitä ympäristöalan yrittäjiä. Sivutuoteasetuksen tavoitteena on suojata kansanterveyttä ja eläinten terveyttä luomalla säädöspuitteet eläimistä saataville sivutuotteille. Meillä kaikilla on vielä muistissa eläintautikriisit, kuten hullun lehmän tauti. Asetuksella pyritäänkin estämään taudinaiheuttajien leviäminen. Asiallisesti käsiteltyinä sivutuotteista ei aiheudu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Suomessa on tullut maaliskuun alusta voimaan uusi EU:n sivutuoteasetus, jossa on uusia ohjeita eläinperäisten jätteiden käsittelyyn. Tällä hetkellä prosessi on kuitenkin vielä kesken, sillä kansallisessa lainsäädäntöön tulee muutoksia kahdella asetuksella. Näistä asetuksista ainakin toinen on jo lausuntokierroksella ja toinen on juuri lähtemässä. Tavoitteena olisi saada asetukset voimaan kesän alussa.

Uudessa asetuksessa sivutuotteita käyttävät toimijat on jaettu kahteen ryhmään, hyväksynnän ja rekisteröinnin alaisiin toimijoihin siten, että suuremman riskin omaavilta edellytetään hyväksyntää ja muilta rekisteröintiä. Hyväksynnän piiristä rekisteröintiin siirtyvät esimerkiksi turkisrehusekoittamot ja tilarehustamot. Byrokratia siis kevenee näiden toimijoiden osalta. Utta on myös se, että muutoksen myötä sivutuotteita kuljettavilta toimijoilta vaaditaan rekisteröintiä. Kuljetuksia koskevat puhdistusvaatimukset muuttuvat kuitenkin aikaisempaa joustavammiksi.

Elintarvikealalla teurastamoiden ja maitoalan laitosten jäteveden käsittelyvaatimukset kiristyvät ja lisäksi teurastuksen sivutuotteiden luokittelua muutetaan. Kaupan kohdalla muutokset koskevat myymättä jääneiden eläinperäisten elintarvikkeiden hävitystä. Suomi yritti saada alun perin helpotuksia EU-asetukseen, mutta ehdotukset eivät menneet läpi.

Hyvät yrittäjät,

Toisinaan ehkä tuntuu, että säädökset estävät innovatiivista liiketoimintaa, mutta niiden tarkoitus on kuitenkin turvata suomalaisten hyvinvointia ja parantaa ympäristön tilaa. Itse uskon yhteistyön voimaan ja uskon, että tarpeeksi pitkällä siirtymäajoilla ja joustavalla käytännöllä saamme niin alaa kehitettyä kuin huolehdittua hyvinvoinnista. Te ympäristöalan yrittäjät olette tärkeässä asemassa suomalaisten hyvinvoinnin kannalta. Olette kehittäneet kestävä kehityksen mukaisia ratkaisuja, kuten aineiden ja jätteiden kierrätystä sekä uusiutuvan energian käyttöä. Itse koen erittäin tärkeänä, että nyt ja tulevaisuudessa riittää rahaa ympäristöalan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Menestyksen avaimet löytyvät nimittäin biotaloudesta.

Täällä Forssan seudulla on varsinainen biotalouden ja ekoteollisuuden keskittymä. Esimerkiksi Forssan seudun Envi Grow Park on kehittyvä ja kansainvälinen osaamiskeskittymä. Hämeään on tunnettu erityisesti viljavista pelloistaan, hyväkasvuisista metsistään ja jopa metalleja löytyy alueelta. Meillä on vahvaa alan koulutusta, tutkimusta ja luonnonvaraosaamisestaan.

Juuri tällaisin ennakkoluulottomin ja rohkein toimintamallein Suomen biotalous saadaan todelliseen kukoistukseen. Forssan seudulla on ymmärretty biotalouden tärkeys ja täällä halutaan olla lippulaivana koko Suomen biotaloudessa.

Toivotan teille oikein hyvää kokousta ja loppupäivää.